

V Praze 6. října 2020
Čj.: 1097/20

Stanovisko

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů

I. Úvod

Jedná se o dlouhodobě připravovanou a diskutovanou novelu, která má za cíl řešit existující problémy a slabá místa podpory VaVal, jako je např. nutnost zvýšení inovační výkonnosti ČR, zjednodušení a zpřehlednění výdajů, zefektivnění systemizace, zjednodušení administrativy.

II. Připomínky a návrhy změn

Definice problému a existující právní stav

Klíčová kapitola 1.2 uvádí v rámci dílčích podkapitol jednotlivé konkrétní problémy, např. chybějící nástroje podpory inovací, nedostatečné členění výdajů a nedostatečné rozlišování účelové a institucionální podpory, absence přenositelnosti projektů, administrativní náročnost, absence legislativní úpravy pro přístup k vědeckým informacím atd.

Navazující kapitola 1.3 se (od s. 17) ve vztahu k tematicky definovaným problémům věnuje existujícímu právnímu stavu. Takto strukturovanou organizovanost textu je nutné ocenit.

Identifikace dotčených subjektů

Na s. 19 a 20 je pouze seznam dotčených subjektů, bez rozlišení, které mohou mít ze změn **prospěch** a které mohou být **poškozeny**, nejsou rozčleněny **přímé ani nepřímé dopady** a rovněž není zohledněna síla a význam dopadů. Tato kapitola 1.4 tak nerespektuje navrženou strukturu podle Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (Obecné zásady RIA, s. 14, [zde](#)). V rámci dotčených subjektů závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (ZZ RIA) nezmiňuje, že jako platforma pro diskuzi je do návrhu zakotvena např. Reprezentace podnikového výzkumu, což jsou subjekty, které budou reprezentovat podnikový výzkum, který tuto činnost provádí, a mohou tak poskytnout potřebnou zpětnou vazbu z výzkumné (aplikační) praxe.

Návrh variant řešení

Předkladatel ZZ RIA by se mohl v textu detailněji vyjádřit, proč volil daný způsob novelizace stávajícího zákona a zda přicházela v úvahu možnost vytvoření nového speciálního zákona. V této souvislosti je nutné zmínit, že zásadní novela, která je odbornou veřejností poptávaná a která by

reflektovala mezinárodní vývoj a trendy, neproběhla již delší dobu a např. v minulém volebním období 2013 – 2017, i přes snahy o přípravu, nakonec k přijetí nového zákona nedošlo.

ZZ RIA v kapitole 2 má variantu V0 zachování současného stavu (kdy dopady V0 jsou obecně zmíněny i v předchozí kapitole 1.6 Zhodnocení rizika) a preferovanou variantu V1, která je obhájená jako legislativní řešení (neboť nelegislativní řešení v této oblasti vycházející ze zákona nepřichází reálně v úvahu; na nutnost předložit legislativní řešení ukazovaly i některé strategie a analýzy, viz s. 3). Kapitola 2 rovněž ve strukturované formě k identifikovaným problémům navrhuje řešení.

Další varianty ZZ RIA neobsahuje, byť z podstaty věci lze velmi odlišně přistoupit například k:

- zavedení **nových nástrojů podpory inovací** (variace názorů na nové nástroje je široká, každé opatření může mít velmi rozdílné dopady a odlišné beneficiary);
- **hodnocení podpory** (zde lze využít zahraničních zkušeností srovnatelných zemí, a tyto zkušenosti implementovat apod.);
- **zjednodušení administrativy** (různé možnosti spočívají např. v míře zjednodušení a v míře odstraňování administrativních bariér; pozn. materiál se nijak nezmiňuje k souběžným iniciativám odbourávání administrativní zátěže – není zřejmé, jestli je tato novela připravená ÚV ČR v koordinaci s MPO a výsledky Expertní skupiny pro snižování administrativní zátěže); *otevřenosti přístupu* k vědeckým informacím (i s ohledem na jejich systematické využívání dalšími zeměmi).

Na druhou stranu nepřiliš alternativ lze najít v novém navrhovaném členění účelové, institucionální a systémové podpory (nový systém členění může mít řadu nuancí, ale směr odlišení při sledování cíle nebude mít prakticky příliš odlišností), či v zajišťování mezinárodní spolupráce (tj. posílení této aktivity může být v obecném nastavení téměř bezrozporné).

Je zřejmé, že množství připomínek, složitost problematiky i rozsah novelizace patrně v průběhu přípravy snížilo počet potenciálních variant a V1 může být v rámci dané situace jednou z mála kompromisních možností. Přesto by měl zpracovatel ZZ RIA **popsat další potenciální varianty, nebo alespoň důkladně vysvětlit důvod rezignace na popsání více variant než je V1.**

Mezi potenciální alternativy, jak dosáhnout cílů předkládané novely (viz s. 1 ZZ RIA jako je například cíl **zvýšit inovační výkonnost, zjednodušit a zpřehlednit výdaje na VaVal, zjednodušit administrativu**) lze zajistit **nejen přímou podporou, ale i dalšími cestami**, např. odstraněním bariér ve stávajícím systému zdanění, efektivní nastavení v daňové oblasti, což je citlivé téma s řadou otázek (především v době klesajícího daňového výnosu vzhledem k oslabujícímu tempu ekonomiky), ale patrně by bylo možné např. tento způsob (nepřímé) daňové podpory začlenit jako alternativu k přímé podpoře.

Z preferované (jediné) varianty V1 nevyplývá, nakolik se autoři inspirovali zahraničními zkušenostmi. Pro samotné řešení, či alespoň pro další alternativy lze využít best practices z jiných zemí (tj. ZZ RIA i doprovodné přílohy se zaměřují spíše na mezinárodní porovnání výsledků ČR s ostatními, ale není zřejmé, do jaké míry návrh opatření vychází ze zahraničních zkušeností a ze zahraničních opatření).

Vyhodnocení variant a dopady na rovnost

Kapitola 3.4 by podle Obecných zásad RIA měla sloužit „*Pro porovnání a vyhodnocení nákladů a přínosů jednotlivých variant, které byly identifikovány*“ (Obecné zásady RIA, s. 19), ovšem v ZZ RIA na s. 28 a 29 se vyhodnocuje vedle V0 pouze jediná preferovaná varianta, takže naplnění podstaty této kapitoly nebylo dosaženo.

Nutno podotknout, že příloha ZZ RIA upozorňuje na realitu v ČR týkající se vysokého zapojení žen do vysokoškolského studia, ale zároveň přetrvávající malý podíl žen v návazných VaVal aktivitách. Tj. zmiňuje se o tom přiložená analýza *Příloha c1 Analýza dosavadního vývoje v oblasti VaVal* od s. 27 a dále např. s. 32–35, ZZ RIA ale podrobněji tuto problematiku nerozebírá.

III. Shrnutí připomínek k závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace (ZZ RIA)

Na základě posouzení ZZ RIA uplatňuje PK RIA následující připomínky:

- 1) Doporučujeme doplnit potenciální variantu V2, která by ukázala další alternativy řešení problematiky. Ve skutečnosti lze identifikované problémy řešit i jinými, byť patrně méně efektivními způsoby než jen způsobem popsaným v rámci preferované varianty V1.
- 2) Při formulaci variant vzít v úvahu zahraniční zkušenosti a vyhodnocení fungování různých typů nástrojů.
- 3) Po doplnění alespoň jedné další varianty naplnit podstatu kapitoly 3.4 Vyhodnocení variant podle Obecných zásad RIA.
- 4) Do kapitoly Identifikace dotčených subjektů doplnit, že novelizace zakotvuje zřízení např. Reprezentace podnikového výzkumu jako nástroje na systematizaci diskuze s dotčenými subjekty.
- 5) Ze ZZ RIA není zřejmé, zda je snaha o zjednodušení administrativy v souladu a v koordinaci se snahami ostatních ministerstev (např. MPO a výsledků Expertní skupiny pro snižování administrativní zátěže podnikatelů). Doporučujeme doplnit kontext a soulad s dalšími současnými iniciativami.

IV. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **na základě posouzení závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace doporučuje** Legislativní radě vlády, aby byl návrh zákona, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., **o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací)**, ve znění pozdějších předpisů **doporučen vládě ke schválení** za předpokladu zohlednění výše uvedených doporučujících **připomínek**.

Vypracoval: Ing. Vladimír Štípek, Ph.D.

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.
v.r.
předsedkyně komise